

Одбране дисертација на Правном факултету у Београду. — Панчанан Мишра, докторанд Правног факултета у Београду, одбранио је 4 априла 1955 своју докторску дисертацију „Совјетска Русија и дипломатија великих сила у североисточној Европи (1934-41)“.

Војислав С. Бакић, асистент Правног факултета у Београду, одбранио је 12 априла 1955 своју докторску дисертацију „Правни положај ванбрачне деце по законодавству ФНРЈ“.

Томица Никчевић, асистент научног друштва Црне Горе, одбранио је 20 маја 1955 своју докторску дисертацију „Политичке ствари у Црној Гори у процесу стварања државе у XIX веку (отпор стварању државе)“.

Александар Христов, доцент Правно-економског факултета у Скопљу, одбранио је 27 маја 1955 своју докторску дисертацију „Борба македонског народа за стварање националне државе (1893—1912)“.

Ђура М. Нинчић, саветник Државног секретаријата за иностране послове, одбранио је 22 јуна 1955 своју докторску дисертацију „Проблем суверености и Уједињене нације.“

Рад Општег семинара за грађанско право. — 1. Семинар за грађанско право радио је у току целе школске 1954/55 године. На састанцима који су одржавани летком по подне обрађиване су и дискутоване одлуке наших врховних судова из Збирке одлука врховних судова (I и II књ. 1952 и 1954). Највише су обрађиване и дискутоване одлуке из материје породичног, затим облигационог и, најзад, стварног и наследног права. Такав редослед је разумљив, јер је једино породично право у целини кодификовано и пружа чврст основац за обраду и дискусију.

У овој школској години у Семинару је радило неколико правника из праксе. Остварена је са-

радња са Врховним судом ФНРЈ, Врховним судом НР Србије, Савезним јавним правобраниоштвом, Окружним судом за град Београд, итд.

Ове године Семинар се није могао да ослони на стипендисте Катедре за грађанско право због тога што је нерешено материјално обезбеђење стипендиста учинило да се они добрим делом повуку из рада Семинара.

У овој школској години осетило се знатно веће учешће студентата у раду Семинара. Формирао се мање-више чврст круг сталних учесника у раду Семинара који је био доста активан како у дискусији, тако и припремању реферата. Двојица од њих су узели учешћа на првомајском конкурс у студентских радова и награђени су у том конкурс у.

Највећи број реферата у Семинару израдили су асистенти. Међу њима се налази изванредан број докторанада. Наставници, чланови Катедре за грађанско право, учествовали су у раду Семинара, према материји која је била на дневном реду.

Просечан број слушаца на састанцима Семинара износио је 21. Најмање је било 15, највише 32 слушаоца. Дискусија је увек била жива. То сведочи време трајања састанка: најмање 2 часа, а често 3, па и више часова.

Рад Семинара за грађанско право у школској 1954/55 години био је плодан. Томе је нарочито допринела сарадња између правника из праксе, студената, асистентата и професора. Нарочито треба истаћи веће ангажовање студената као референтата и дискутаната.

2. У оквиру Семинара на грађанско право, под руководством професора Михаила Константиновића, организовано је продубљено изучавање грађанског права. Проучавању су приступили асистенти са грађанскоправне групе предмета (међу њима наро-

чито докторанди), неколико правника из праксе и докторанди. Као база рада узето је француско грађанско право (*Traité élémentaire de Droit civil* од Planiol-a). У овој школској години обрађивана је материја породичног права. Нарочито се темељно изучавало наше породично право и упоређивало са породичноправним прописима других земаља. Такав рад је омогућио уочавање проблема у нашем праву и пружио широке могућности избора тема за обраду. Састанци су одржавани једном недељно у току целе школске 1954/55 године.

Ж. Ђ.

Рад Катедре и Општег семинара за државно и међународно јавно право. — Катедра за државно и међународно јавно право успешно ради већ неколико година. Током школске 1954/55 године она је оријентисала своју активност у више праваца. Сходно ранијим искуствима она је деловала као основна научна организациона јединица која води бригу о свим најважнијим питањима повезаним на овај или на онај начин с радом на предметима обухваћеним овом Катедром. Може се констатовати да су резултати задовољавајући и чак потпунији и садржајнији него ранијих година.

Почетком зимског семестра она је организовала састанак на коме су учествовали и наставници административног права са осталих факултета у земљи у циљу разматрања проблема у извођењу наставе из ове научне дисциплине (првенствено актуелизирање програма, указивања на ново место управе у социјалистичкој демократији и сл.). У вези с дискусијама и припремањем Закона о универзитетима и Статута факултета Катедра је одржала посебан састанак на коме је свестрано расправљано о месту, улози и задацима Катедре и института и том приликом прихваћено је гледишта да катедре треба учврстити и даље развијати пошто је пракса показала да су оне најподеснији и неопходан организациони

облик преко кога се може систематски и уз колективно учешће наставног и помоћног наставног особља утицати на рад у оквиру одговарајућих предмета. Исто тако указано је на потребу оснивања Института политичких наука како би се координирао рад научних радника на низу подручја где су неопходни колективни напори. Пошто је Закон о универзитетима предвидео усмене докторске испите и потребу да кандидате посеђују посебне докторске курсеве Катедра је разматрала могућности које у том погледу постоје. На основу поднетих предлога Катедра је заузела становиште да се већ почетком идуће школске године уведе више таквих курсева (из међународног јавног права, уставног права, административног права и др.). Израђен је и конкретан предлог тема и назначен већи број професора који ће држати предавања.

Катедра је расправљала и о потреби избора нових асистената те су учињени и конкретни предлози надлежним органима између кандидата који су се пријавили на раније расписани конкурс.

Рад Општег семинара је био нарочито успешан како по броју одржаних састанака тако и по избору тема и квалитета дискусија. Одржано је укупно шест састанака и то по правилу у заједници са новооснованим Удружењем за политичке науке и Институтом за политичке науке. Теме су биле: „Шта је социјализам?“ (референт проф. др. Јован Ђорђевић), „О појму политике“ (референт проф. др. Радомир Лукић), „Устав НР Кине“ (референт докторанд Радошин Рајевић), „Схватање Теодора Дезамија о друштву и држави“ (референти асистенти Иванка Срњић и Павле Николић), „Сувереност и међународна заједница“ (референт докторанд Ђура Нинчић), „Појам судског акта“ (референт асистент Павле Димитријевић). Састанци су били релеативно добро посеђени, редовно су били присутни скоро сви чланови Катедре и у дискусији о свакој од наведених тема је уче-

ствовало више другова. Додуше, на последњим састанцима присуствовао је мали број студената вероватно и због тога што су одржани при крају школске године. То значи да убудуће треба извршити равномернији распоред састанака током оба семестра и у већим временским размацима, а с друге стране привући много већи број студената који би се интересовали за рад овог семинара. Несумњиво да разлог недовољног учешћа студената лежи и у томе што студентска стручна група из уставног права и теорије државе и права у овом периоду није показала ону активност којом се одликовала ранијих година. Чињени су покушаји да се ова група поново консолидује, али је одржан свега један састанак на коме је расправљано о неколико актуелних и теоретских важних проблема, датих у раду Е. Кардеља: „Социјалистичка демократија у југословенској пракси“. У вези с тим намеће се потреба да се поменути пропусти отклоне.

Залагањем Катедре отпочео је, иако скромно, и рад Института за политичке науке. Његов задатак се састоји у обједињавању рада чланова Катедре и осталих сарадника изван факултета на проучавању актуелних проблема, прикупљању литературе итд. из области политичких наука, историје социјализма и сл. Као конкретан резултат може се навести да је већи број чланова Института био ангажован у припремању материјала потребног за израду реферата о политичким партијама у старој Југославији који ће поднети проф. др. Јован Ђорђевић на заседању Међународног удружења за политичке науке у августу у Штокхолму. С. В.

Рад Катедре и Општег семинара за историју државе и права. — Већи број научних, наставних и организационо-педагошких питања били су предмет рада Катедре за историју државе и права у школској 1954/55 години. У њиховом низу основна пажња била је ставе на предметима ове Катедре, питањима изградње научног под-

млатка као и раду Општег семинара при Катедри за историју државе и права.

Настава из историје државе и права и римског права обављана је у складу са постојећим програмом и планом за ове предмете. Посебан проблем у области наставе исторископравних дисциплина претстављало је извођење вежби. Стога је Катедра разматрала како методе њиховог извођења, тако и њихове педагошке резултате. Методи вежбања са студентима поступно и са доста позитивних резултата прилагођавани су потребама слушалаца. У области римског права одржаване су консултације. Њихов ток био је олакшан претходним припремама студената за одређену тему.

Ради интензивније научне и наставне сарадње Катедре са домаћим и иностраним научним радницима предузете су мере за позивање Родолфа Данијелија, професора римског права из Каљарија (Италија). Катедра је такође позвала др. Бранка Павићевића научног сарадника Историског института САН, који је током маја 1955, у оквиру часова вежби, одржао предавања о стварању црногорске државе.

У оквиру наставних питања биле су размотрене могућности за организовање докторског курса при Катедри за историју државе и права. Закључено је да се учине одговарајуће припреме, да би докторски курс из области исторископравних наука могао да отпочне са радом у летњем семестру следеће школске године.

Катедра за историју државе и права бавила се питањем изградње научног подмлатка узимајући углавном у обзир његове две основне компоненте. С једне стране тражило се решење за проблем стипендиста за усавршавање после дипломирања, тим пре што се израђивање научног подмлатка у овој области може целисходно вршити једино кроз систематски и непрекидан рад при Катедри за историју државе и права. С друге стране, биле су предузете мере за остварење повољнијих услова за интензивнији рад на

даљој научној изградњи асистената.

На Општем семинару при Катедри за историју државе и права одржана су три састанка са следећим темама: „Породично право према Вербецијевом Трипартиту“ (референт Золтан Сабо, студент); „Облигационо право у Дубровачком статуту од 1272“ (референт Ј. Цвејић, асистент); „Правосуђе у Милошево доба“ (референт В. Петрић асистент). Поред студената на састанке Општег семинара били су позивани и научни радници ван факултета, с обзиром на њихово интересовање за поједине проблеме.

Катедра је из опште и националне историје државе и права и римског права расписала следеће наградне теме за 29 новембар: „Постанак Аустриског грађанског законика“, „Правни прописи о управи села у Србији у другој половини XIX века“, и „Елементи феудалних односа у позној Римској империји“.

Чланови Катедре за историју државе и права организовали су од 1 до 12 јуна ове године научну екскурзију у Беч. Посета значајним бечким архивама, установама Правног факултета, Националној библиотеци и обилазак најзначајнијих културних споменика, показали су се као веома корисни. На тај начин, већи број чланова Катедре, који се баве проучавањем правних и политичких прилика у Србији XIX века, стекао је општи увид о стању архивских фондова и организацији рада у бечким архивским центрима.

М. М.

Предавања страних професора на Правном факултету у Београду. — Г. Мах Gutzwiller, професор Универзитета у Фрибуру (Швајцарска), као гост Југословенског удружења за међународно право и Правног факултета у Београду, одржао је 19 и 20 априла т.г. два предавања: „Филозофско-правно упоређење између Аустриског, Немачког и Француског законика“ и „Хашки пројект

униформног купопродајног уговорног права“.

Г. Paul Durand, професор Правног факултета у Паризу, као гост Савезног удружења правника и Правног факултета у Београду, одржао је 29 априла предавање „Учешће радничке класе у управљању економским и социјалним животом у Француској“.

Г. A. Verdross-Drossberg, професор Правног факултета у Бечу, као гост Југословенског удружења за међународно право и Правног факултета у Београду, одржао је 11 и 12 маја два предавања: „Искључива надлежност државе према Повељи Уједињених нација“ и „Неутралност Аустрије и питање чланства у Уједињеним нацијама“.

О неким криминолошким институтима. — Савремени институтски рад у области криминологије је несумњиво предмет нашег интересовања, утолико пре што је поред Криминалистичког института Правног факултета у Београду дошло до оснивања Криминолошког института на Правном факултету у Сарајеву и истог таквог института на Правно-економском факултету у Љубљани. Недавна посета криминолошких института у Грацу (Криминолошки институт), Бечу (Универзитетски институт за криминологију), Келну (Институт за кривичну науку), Бону (Криминолошки семинар) и Фрајбургу (Институт за инострано и међународно кривично право) омогућава нам да пружимо углавном податке о организацији и раду ових института.

Институти у Грацу, Бечу и Келну веома су слични један другом. Иако по наслову криминолошки, они се претежно баве природнонаучном криминалистиком, с тим што је у Грацу у већој мери заступљена и криминална биологија а у Бечу психологија кривичног поступка. Не треба previdети да су ове две дисциплине у раду ових института у методолошком погледу доста зајмили од криминалне социологије. Ова последња је пак претстављена у Бечу на тај начин што Институт обрађује поједина кривична дела на основу статистичких података и анализе суд-

ских списа. Институт у Грацу обавља свој криминалнобиолошки рад преко криминалнобиолошке станице у којој се подвргавају посматрању како пунолетни тако и малолетни осуђеници. Разлика је само у томе што се код првих то чини по њиховом пристанку, а други се обавезно подвргавају испитивању. У сврху ових испитивања постављен је и разрађен опширан „упитник“. Ниједан од института нема судскомедицинско и судскопсихијатриско одељење, већ околико се појаве питања из ових области сарађују са одговарајућим институтима на медицинском факултету.

Задаци поменутих института су: (а) настава криминологије ради криминолошког образовања студената права и службеника кривичног правосуђа у најширем смислу речи, (б) научно-истраживачки рад и (в) сарадња са праксом. Наставна делатност је саставни део правног образовања које пружа правни факултет уколико је реч о студентима. Што се тиче службеника кривичног правосуђа, за њих се одржавају посебни курсеви. Настава је по правилу праћена полагањем испита на крају курса. Постава и развијање наставе врши се према подели криминологије на поједине гране или према избору криминолошке теме.

Сарадња са праксом, поред подизања криминолошког образовања службеника, састоји се у обављању судских вештачења од стране чланова института. Ова сарадња је веома развијена и обухвата и одговоре на сложена питања кривичног правосуђа. То потсећа унеколико на криминалнонаучну клинику, односно криминалистичку станицу.

Научно-истраживачки рад чланова института развија се уз помоћ докторанада права.

Институти располажу богато опремљеним лабораторијумима и библиотекама у којима је могуће остваривати рад на савременој висини. Институти у Грацу и Бечу имају и своје криминалне музеје, односно криминолошке научно-наставне збирке. До музејских предмета се долази на тај начин што

их судови обавезно достављају институтима. Унутрашње уређење музеја извршено је према искуственом и за наставу целисходном распореду. Осим музеја институти поседују богате збирке фотографија и дијапозитива који су готово без изузетка израђени у институтским лабораторијумима.

Оно у чему ови а и остали институти оскудевају јесте научно-помоћно и друго помоћно особље. Узрок овоме нису толико последица рата колико, како нам се чини, да се мали број младих људи одлучује за криминологију као животни позив.

Рад Криминолошког семинара Правног факултета у Бону посвећен је криминалној социологији и то поглавито етиологији криминалитета. Рад се развија преко уобичајених семинарских форми и веома интензивно преко докторанада. Одлика рада састоји се у томе што је он методолошки усмерен „општим упутствима“ директора Семинара проф. Х. Вебера.

Проучавању се подвргава „исечак“ криминалитета који се формира било према кривичном делу било према учиниоцу, али у сваком случају обухвата тачно одређено подручје. Ово последње потсећа на криминалну географију. Иначе се утврђују код посматраног питања не само типичне појаве криминалитета у ужем смислу већ и опште. Реч је о једној репрезентативној методи утврђивања криминолошких чињеница. Истраживање се врши студијом судских списа, статистичких података и радом на терену, имајући стално у виду релативне законске промене. Тежиште рада је на свесном и непристрасном приказивању проучаваног криминалитета, на констатовању његових узрока, тумачењу ових и разматрању борбе против криминалитета у светлу тражења нових путева. Радови Семинара се објављују у збирци *Kriminalogische Untersuchungen*. Слична појава објављивања радова среће се и код напред поменутих института. Семинар располаже посебном библиотеком.

Институт за инострано и међународно кривично право у Фрај-

бургу изразито се разликује од предњих института. Интересантно је да је овај институт фондација Савезне Републике Немачке, земље Баден-Виртемберг и Универзитета у Фрајбургу. Радом института руководи посебан Савет института састављен од претставника оснивача и директора. Институт се, поред доприношења универзитетских института у уобичајеном смислу речи, посветио иностраном и међународном кривичном праву. У овом правцу он је свестрано развио своју делатност, тако да сарађује на једној страни са Удружењем за упоредно право, Институтом за међународно право (Хајделберг), Институтом за приватно право (Тибинген) и низом других установа и појединаца у земљи и иностранству, а на другој страни са законодавним органима у реформи немачког кривичног законодавства која је у току. Институт је на упоредној основи обрадио многа питања значајна за ову реформу.

У склопу овако постављеног рада Института веома је обилата и његова издавачка делатност. Треба истаћи да је у збирци

Sammlung Ausserdeutscher Strafgesetzbücher in deutscher Übersetzung изашао и наш Кривични законик од 1951 (превод проф. др. А. Мунде, Љубљана), у збирци *Darstellungen des Ausländischen Strafrechts des Gegenwart* рад проф. др. А. Мунде о нашем кривичном праву и у *Mitteilungsblatt der Fachgruppe Strafrecht in der Gesellschaft für Rechtsvergleichung* више приказа нашег кривичног материјалног и процесног права од истог писца.

Институт има веома богату библиотеку кривичног упоредног права, у којој у склопу словенског одељења заузима видно место и наше кривично право. Унутрашња додела библиотеке се поклапа са организацијом научног рада, тако постоје одељења америчког, енглеског, француског и других кривичних права. У сваком од ових одељења ради један или више научних сарадника који су не само правно образовани већ и беспрекорно владају језиком одељења у коме су. Институт се не може потужити у погледу особља и средстава којима располаже.

Др. Д. В. Димитријевић